

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. mr.dr. J.P. Balkenende, Minister-President
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Datum 06-03-2009
Briefnr. 572344 WD/MD
Onderwerp onderwijs als motor sociale markteconomie
Inlichtingen centraal secretariaat 030-2989281

Excellentie,

U pleitte bij terugkomst van de voorbereidingstop voor de G 20-bijeenkomst voor een sociale markteconomie. In de visie van de Algemene Onderwijsbond (AOb) is onderwijs bij uitstek een motor voor zo'n economie. Om onderwijs als motor te gebruiken wil de AOb het lerarentekort **structureel** oplossen, schoolgebouwen nu vernieuwen en de onderwijsbudgetten strenger controleren. Verder loont het voor de langere termijn om te investeren in de kwaliteit van onderwijs. Henriette Maassen van de Brink en Wim Hartog hebben overtuigend aangetoond dat beter onderwijs leidt tot grote economische groei, minder criminaliteit, gelukkigere en gezondere mensen. Uitstekende ingrediënten voor een sociale markteconomie. Dit pakket maatregelen stimuleert de samenleving en de economie, poetst het blazoen van het onderwijs op en herstelt het vertrouwen in de overheid. Op een koopje.

De AOb ziet drie maatregelen die snel effect hebben en niet structureel op de begroting drukken.

1. De Commissie Rinnooij Kan voorspelt in 2020 een tekort van 30.000 leerkrachten, in het bijzonder de hoogopgeleide eerstegraden. De crisis geeft kansen om dit tekort op te lossen, maar dat gaat niet vanzelf. Hoogopgeleide werklozen kunnen omgeschoold worden tot volwaardige professionals in de tekortsectoren onderwijs en zorg. In het stimuleringsplan van de vakbeweging, door minister Donner en de VO-raad wordt ervoor gepleit dit te financieren. Maar het allerbelangrijkste instrument voor de korte termijn is: het versneld invoeren van de afspraken over salarissen en de functiemix. In het convenant LeerKracht heeft de AOb afspraken gemaakt met de minister en werkgevers om het lerarentekort te bestrijden. Die afspraken komen te langzaam op gang: pas vanaf 2012 heeft deze investering echt effect. Investeer nu direct het bedrag dat in 2012 structureel moet worden. Dat trekt onmiddellijk gemotiveerde pas afgestudeerden aan, die met het oog op de arbeidsmarkt een universitaire lerarenopleiding willen gaan doen. Het mbo gaat extra last krijgen van de crisis. Vanwege een tekort aan stageplaatsen zullen meer leerlingen voor meer dagen op school en minder op de werkvloer kiezen. Dat betekent dat er meer personeel nodig is. Nu verliezen door bezuinigingen juist mensen hun baan op de roc's. **Door nu sneller werk te maken van een aantrekkelijker beroep, omscholing te financieren en het mbo te stimuleren wordt snel een groep werklozen en potentieel werklozen aan de slag geholpen, terwijl de snel oplopende tekorten in het onderwijs structureel opgelost worden.**
2. De crisis biedt ook de kans af te rekenen met scholen met stoffige hallen, Spartaanse toiletten en computers in een noodlokaal. Voor verbetering van scholen is wel geld gereserveerd, maar het wordt (nog) niet in zijn geheel uitgegeven. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basis-, middelbaar- en een deel van het middelbaar beroepsonderwijs.

Van deze budgetten blijft volgens de laatste *Huisvestingsmonitor* van de VNG uit 2006 60 miljoen euro over. Maar er kan nog meer gebeuren. Het achterstallig onderhoud aan schoolgebouwen loopt inmiddels in de honderden miljoenen. In het voortgezet onderwijs (vo) is voor 200 miljoen aan achterstallig onderhoud. In het primair onderwijs (po) is de komende jaren 600 miljoen nodig om schoolgebouwen klaar te maken voor de invoering van de zogenaamde brede school. Verder is er een serieus probleem rond de binnenklimaten van scholen. Hiervoor zijn ook nog enkele tientallen miljoenen nodig. **In totaal is er nu bijna een miljard euro te investeren in infrastructurele projecten in het onderwijs. Dat is een enorme stimulans van de regionale arbeidsmarkt. Een voorstel dat leidt tot beter onderwijs en ook nog eens banen redt.**

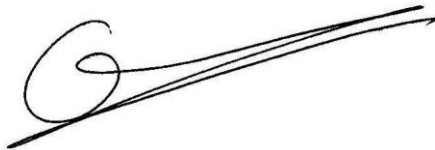
3. Verder pleit ik voor beter toezicht op de onderwijsuitgaven. Dit zorgt ervoor dat overheidsgeld ook terecht komt waar het hoort. Onderwijs is een grote begrotingspost, dus moet je – zeker in tijden van crisis- goed verantwoorden hoe je dat geld uitgeeft. Schoolbesturen zeggen op dit moment letterlijk: "het budget is van ons." Terwijl het natuurlijk publiek geld blijft, waar zij mee werken. Scholen hebben een onverantwoorde hoeveelheid zeggenschap over de besteding van het geld naar zich toegetrokken. Het toezicht schiet nog steeds te kort. Daarom zegt de AOb: **Herstel het vertrouwen, verscherp het toezicht, en zorg dat het geld terecht komt waar het bedoeld is: bij de kwaliteit van het onderwijs.**

In die kwaliteit van onderwijs moet je structureel investeren: het kabinet wil dat Nederland in de top vijf van kenniseconomieën terecht komt. Dat betekent naast scherper toezicht ook investeren in kwaliteitsverbetering van het onderwijs. Dan vraagt elke sector om zijn eigen aanpak:

- In de voorschool twee docenten voor de groep;
- In het basisonderwijs een conciërge op elke school en een aanvaardbare groepsgrootte;
- In het voortgezet onderwijs meer en betere docenten, lestaakvermindering en een betere spreiding van lessen;
- In het mbo meer zeggenschap voor het personeel over het onderwijs en het terugdraaien van pijnlijke en onnodige bezuinigingen;
- In het hoger onderwijs een fatsoenlijke beloning voor personeel en meer professionele autonomie.

De kern van dit pleidooi is dat het onderwijs kan helpen bij het ontstaan van een nieuwe economische orde. Het cliché dat de crisis kansen biedt moet handen en voeten krijgen. De economie draait op vertrouwen, zeker een sociale markteconomie. Mijn oproep aan u is eenvoudig. Pak nu de kansen in het onderwijs en herstel ook het vertrouwen in de eigen uitgaven. Dat levert in crisistijd drie positieve ontwikkelingen op: het tegengaan van werkloosheid, het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs en het herstellen van vertrouwen. Aan het werk, wij doen mee!

Hoogachtend,

Walter Dresscher

cc. dr. R.H.O. Plasterk, Minister van OCW
Fractievoorzitters Tweede Kamer.